

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 571/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ensihoitajakoulutuksen riittävydestä Suomessa ja sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden mahdollisuudesta osallistua ja päästä sote-alan täydennyskoulutuksiin ja lisäopintoihin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 571/2022 vp:

Miten hallitus huomioi ensihoitajakoulutuksen riittävyyden Suomessa ja miten hallitus turvaa sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden mahdollisuuden osallistua ja päästä sote-alan täydennyskoulutuksiin ja erilaisiin lisäopintoihin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ensihoidon osaamista tuotetaan ammatillisessa koulutuksessa, perustason ensihoitajan koulutuksessa sekä ammattikorkeakouluissa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, johon liitetään tutkintonimike ensihoitaja (AMK), johtavassa koulutuksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja korkeakoulut sopivat tutkintotavoitteista osana korkeakoulujen ohjausta. Yliopisto- ja ammattikorkeakoululakien mukaan korkeakoulut valitsevat itse opiskelijansa ja päättävät opiskelijavalinnan perusteista. Aloituspaikoista päättäminen on siten korkeakoulujen autonomian piirissä. Korkeakoulut päättävät korkeakoulutuksen aloituspaikkamääristä ja niiden kohdentamisesta oman strategiansa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen suuntaviivojen mukaisesti.

Vuosina 2020-2022 opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämistä vuoden 2020 4. lisätalousarvioehdotukseen sisältyneillä varoilla, vuosien 2021-2024 korkeakoulujen valtionrahoituksen sisältyvästä strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmaosuudesta, ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraisella rahoituksella sekä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksella. Näillä kohdennettiin lisäaloituspaikkoja yliopistoille yhteensä runsaat 7500 ja ammattikorkeakouluille runsaat 4700. Näistä terveys- ja hyvinvointialalle, lääketieteisiin sekä psykologiaan kohdentuu runsas 2500 lisäaloituspaikkaa, eli noin 21% kaikista lisäaloituspaikoista. Ensihoitajakoulutukseen lisäaloituspaikkoja edellä mainituista on 72. Lisäaloituspaikat on kohdennettu korkeakoulujen omien esitysten perusteella. Korkeakoulut ovat nostaneet aloituspaikkamääriä myös omalla perusrahoituksellaan.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu ensihoitajakoulutuksessa paikan vastaanottaneiden määrän kehitystä.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Kaikki yhteensä
Ensihoitaja (AMK)	355	385	381	370	445	573	606	3115

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon yksi osaamisala on perustason ensihoito, joka tuottaa osaamisen edistää terveyttä, turvallisuutta, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä toimia ensihoidossa ja akuuttihoitotyössä. Osaamisalan tutkintonimike on perustason ensihoitaja. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut lähihoitaja tai perustason ensihoitaja on nimikesuojattu ammattihenkilö. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneen rekisteröinti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekistereihin tapahtuu osaamisalasta riippumatta lähihoitaja-nimikkeellä sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontavirasto Valviran ohjeiden mukaisesti. Myös perustason ensihoidon osaamisalan suorittaneen rekisteröinti tapahtuu lähihoitaja-ammattinimikkeellä.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon järjestämislupa on 50:llä koulutuksen järjestäjällä. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei säätele ammatillisen koulutuksen järjestäjien aloituspaikkojen määrää ala- tai tutkintokohtaisesti, vaan koulutuksen järjestäjä vastaa järjestämislupansa opiskelijavuosimäärän puitteissa ensisijaisen toiminta-alueensa osaamis- ja koulutustarpeisiin. Tiiviisti työelämän kanssa tehtävä yhteistyö mahdollistaa koulutustarpeeseen vastaamisen työvoimatarpeen mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän rahoitus on yleiskatteellista, joten koulutuksen järjestäjä voi kohdentaa koulutuksen joustavasti työelämän tarpeisiin vastaamiseksi.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, perustason ensihoidon osaamisalan uudistetut tutkinnon perusteet tulivat voimaan 1.8.2018 alkavissa koulutuksissa kokeilujen päättyessä. Kokeiluissa sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa ja sen perustason ensihoidon osaamista uudistettiin merkittävästi vastaamaan ensihoidon muuttuneisiin osaamistarpeisiin. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, perustason ensihoito, tutkinnon suorittaneiden määrät olivat vuonna 2018 yhteensä 270 opiskelijaa, vuonna 2019 yhteensä 216 opiskelijaa ja vuonna 2020 yhteensä 135 opiskelijaa.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut henkilö voi laajentaa ja lisätä osaamistaan ammatillisen koulutuksen muista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista tai erikoisammattitutkinnoista tai niiden osista jo koulutuksen aikana tai jo tutkinnon suoritettuaan. Suoraa jatkokoulutusta ensihoidon osalta ei ole ammatillisessa koulutuksessa, mutta tutkinnon suorittaneet jatkavat usein korkeakoulutuksessa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon, johon liitetään tutkintonimike ensihoitaja (AMK), johtavassa

koulutuksessa. On myös hyvä ottaa huomioon, että pelastajatutkinnon suorittaneet suorittavat myös sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon voidakseen työskennellä terveydenhuollon ammattihenkilönä. Sisäministeriön koulutusuudistuksella selvitetään keinoja koulutuksen joustavien koulutuspolkujen luomiseen ja päällekkäisyyden vähentämiseen.

Täydennyskoulutuksella tarkoitetaan terveydenhuollon täydennyskoulutusasetuksen (1194/2003 1 §:n mukaan suunnitelmallista koulutusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää ja lisätä viranhaltijan ja työntekijän ammattitaitoa ja osaamista sekä tukea terveydenhuollon toimintaa. Kunnilla on lakisääteinen velvoite järjestää täydennyskoulutusta sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon henkilöstölle. Vastuu täydennyskoulutuksen mahdollistamisesta ja sen rahoittamisesta on pääosin työnantajalla. Sosiaali- ja terveysministeriö on vuonna 2004 julkaissut kunnille suositukset täydennyskoulutuksen järjestämisen tueksi (oppaita 2004:3) Työnantajan tulee huolehtia siitä, että terveydenhuollon henkilöstö osallistuu peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Terveydenhuollon täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvia ammattiryhmiä ei ole asetuksessa rajattu. Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluvat siis vakinaiset ja määräaikaiset, ammatillisen tai korkeakoulututkinnon suorittaneet terveydenhuollon laillistetut ja nimikesuojatut ammattihenkilöt.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat (KT) kerää vuosittain tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutukseen osallistumisesta. Seurattaviin tietoihin kuuluu koulutukseen osallistuvien lukumäärä, koulutuspäivien määrät sekä koulutuksen kustannukset. KT:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollossa täydennyskoulutuspäiviä oli vuonna 2021 keskimäärin 3 yhtä koulutuksessa ollutta henkilöä kohden laskettuna. Täydennyskoulutukseen osallistui 56 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä. Tämä on 11 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna 2019, jolloin koulutukseen osallistui 70 % henkilöstöstä. Täydennyskoulutuksen järjestäminen etänä yleistyi huomattavasti koronapandemian myötä ja todennäköisesti vaikutti myös täydennyskoulutukseen osallistumiseen. Kuntatyönantajien järjestämää täydennyskoulutusta annettiin eniten lääkäreille, hammaslääkäreille sekä muulle korkeakoulutetuille sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstölle.

Järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollosta siirtyy hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle vuoden 2023 alussa. Tällöin näille siirtyy myös sote-henkilöstön täydennyskoulutusvelvoite. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) § 59 mukaan hyvinvointialueen tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii palveluja, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen. Henkilöstön täydennyskoulutuksessa on otettava huomioon henkilöstöön kuuluvien peruskoulutuksen pituus, työn vaativuus ja tehtävien sisältö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset

täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Asetus on tarkoitus antaa vuonna 2023.

Kevan työvoimatarveanalyysin mukaan sairaankuljetuksen, eli ammatillisen koulutuksen suorittaneet ensihoitajat kuuluvat niihin harvoihin sote-alan ammattiryhmiin, joista on lievää ylitarjontaa. Työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometri kertoo syksyllä 2022 tasapainotilasta avoimien työpaikkojen ja työttömien tai lomautettujen välillä. Alueittaista ja paikallista vajetta kuitenkin saattaa olla. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ensihoitajien vajeesta ei ole tarkempia tietoja, mutta kaikkiaan sairaanhoitajavaje on merkittävä. TEM:n ammattibarometrin mukaan sairaanhoitajavaje syksyllä 2022 oli 8051.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisessä sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämishankkeessa on tarkasteltu ammattikorkeakoulujen ensihoitajakoulutuksen rakennetta. Tavoitteena on ollut, että ensihoitajakoulutuksen koulutuspolkuja joustavoitetaan kehittämällä koulutukseen modulaarista rakennetta siten, että sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittaneiden ei tarvitsisi suorittaa uutta tutkintoa saavuttaakseen ensihoidon ammatissa vaadittavan osaamisen. Hanke luovuttaa ehdotuksensa vuoden 2023 helmikuun loppuun mennessä.

Helsingissä 22.11.2022

tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

VN/29999/2022-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: